

B TIDSKRIFT FÖR BRANDVÄSENDET

Band 3

Februari 1912

N: 2

Prenumerationspris inkl. postarvode:
För helt år Kr. 5: —
Lösnummerpris 50 öre.

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVVARE:
BRANDCHEFEN I SUNDSVALL G. HELLGREN.
RIKSTELEFON 160.

Minimiannonspris 80 öre per centim.
Utkommer med 12 nummer per år.
Doktryckeri-Aktiebolaget i Sundsvall 1912.

Brandfara genom acetylenbelysning.

Genom teknikens utveckling på acetylenbelysningen område framställas emellanåt från fabrikanter och försäljare af dylika gasverk anspråk på lättnader i de bestämmelser som särskildt brandförsäkringsbolagen ansett sig böra uppställa vid försäkring af fastigheter med acetylenansläggning. Att emellertid ett eftergifvande för dessa framställningar i vissa afseenden ej synes tillrädligt samt att acetylen är en furlig belysningsart och att särskilda försiktighetsanordningar äro att iakttaga vid dylika installationer framgår af en sammanfattning som utfärdats i "Mitteilungen für die öffentlichen Feuerversicherungs-Anstalten". Af denna vilja vi här anföra några typiska fall.

I Hoppenheim i Hessen inträffade en acetylenbelysnings-explosion under följande omständigheter. Gasverket var uppställt i ett träskjul, som å ena sidan låg intill köksbyggnadens yttermur och å andra sidan intill yttermuren på en tvättstuga. Från köksbyggnaden ledde en dörr in till tvättstugan och mellan gasverksbyggnaden och tvättstugan fanns ett fönster. Sålunda en icke enligt gällande föreskrifter utförd anläggning. Vid explosionen stodo dörren och fönstret öppna, så att apparatrummet stod i direkt förbindelse med köksafdelningen, där fotogenbelysning användes och eldning i spis egde rum. Egaren iakttog gaslukt och gick in i apparatrummet med en fotogenlampa. En explosion inträffade. Af rädlusheten dömdes egaren att böta 45 mark. Brandförsäkringsbolaget utbetalade en skadeersättning på 84 mark.

Att skadan ej alltid blir så liten framgår af följande fall som inträffade på ett litet hotell på landet i Westfalen. Här var gasverket installeradt i ett bredvid hotellet befintligt boningshus, men i ett rum som icke var skildt från andra genom massiva väggar utan öppningar. Orsaken till explosionen kunde ej konstateras. Beträffande själva explosionen framgår af rättegångsprotokollen följande omständigheter. Den dag explosionen inträffade, ville gaslågorna inom hotellet icke brinna ordentligt. Värden gick då ned till gasapparaten och fyllde på karbid. Då detta emellertid ej hjälpte, gick han åter ned till gasapparaten och såg då på gasometern, att denna icke förändrat sig. Han märkte vid detta sista besök, att

rummet var fullt med gas. Då han emellertid i skymningen, som rädde i rummet, icke kunde utträda något, vilie han lämna rummet och gå och hämta ljus. Men, just som han stod i begrepp att gå ut, märkte han liksom en blixt bakom sig, och strax därefter inträffade en explosion, som sprängde apparatrummet och genom den utbrutande eldsvådan delvis förstörde byggnaden. Brandskadeersättningen för fast egendom uppgick till 2,690 m., för lös egendom 2,875 m. Försäkringstagaren förnekade att hafva rökt eller använt ljus vid sina besök i apparatrummet. Man kan därför endast antaga, att explosionen uppstätt på det sätt, att den utströmmande gasen trängt in i angränsande boningsrum och där blifvit antänd vid en eller annan låga eller eld.

Den kraft och den våldsamhet, som känneteckna acetylenbelysnings-explosionerna, kan man se genom följande fall. På en järnvägsstation i Preussen funnos två gasverk, det ena för acetylen afsedt att bereda den gas, som förbrukas i tågen. För transport af gasen användes särskildt för ändamålet konstruerade vagnar. Kort före explosionen hade en dylik vagn blifvit fylld, hvar på gasmästarens och en smed gingo till det ena gasverket, där de uppehöll sig i 10 minuter. Gasmästaren gick därefter till acetylenbelysningsverket. Ungefär 2 minuter senare skedde explosionen. Smeden, som stannat kvar i det förstnämnda gasverket, kastades omkull, men förmådde dock krypa ut genom den af lufttrycket vid explosionen uppkastade dörren, här ropade han på gasmästaren, förordade strax därpå medvetandet och fanns där af tillstädeskommande personer. De tillskyndande järnvägstjänstemänneningo skada en fruktansvärd förelöelse. Af den byggnad, som inneslutit acetylenbelysningsverket, funnos endast få rester. Alla i närheten befintliga byggnader voro skadade. Taket på den förstörda byggnaden var sönderslitet i småbitar, som voro slungade 100 meter bort, ja längre, murdelar af 1/2 meters diameter anträffades långt från explosionsstället. Gasmästaren påträffades ungefär 30 meter från ingången till det förstörda huset, död, med söndertrasadt ansikte och brinnande kläder. Tjänstgörande stationsassistenten blif på ett afstånd af 100 meter kastad omkull. Platsen omkring den förstörda byggnaden var översädd med spillror. A.komstbangårdens fönsterrutor hade sprungit, husen på och vid bangården voro till stor del förstörda. Explosionens verkningar sträckte sig ända in till den 2

km. aflägsna staden och kommo folk att tro, att jordbävning inträffat.

Äfven frusna acetylen-gasverk äro farliga att handskas med, såsom ett fall i Waltersdorf visar. Apparaten hade frusit, och då man skulle undersöka orsaken till gasverkets strejkande, inträffade en explosion, hvilken åstadkom en skada af 88 m. på byggnaden.

Ett mera kompliceradt fall inträffade i en liten ort Reichenbach. Acetylen-gasverket var här placeradt i ett träskjul, hvars andra afdelning användes som stall för en automobil. Automobilens var försedd med strålkastare, som matades med karbidgas. Dennes messingbehållare hade på ett eller annat sätt blifvit ofät, så att gas strömmade ut. Denna antändes af en på automobilens befintlig färd lykta. Automobil och hus antändes, men elden led af brandkårens släckt.

På en mekanisk verkstad i Hamburg inträffade en acetylen-gasverks-explosion. Apparaten, som användes till svetsning, var anbragt i en massiv byggnad under tegeltak, men i ett rum, som stod i förbindelse med svarfware- och snickareverkstaden. Förutom gör till apparatrummet funnos i golf och tak 1.30 meter breda öppningar, genom hvilka en i apparatrummet befintlig elektrisk motors drifrem löpte upp till snickareverkstaden. I apparatrummet fanns ett utåt vettande fönster, som kunde öppnas. Någon ventilationsanordning fanns ej annat än i ett i taket befintligt hål. En i apparatrummet befintlig fast tillsluten bleckdosa, rymmande 10 kg. karbid, utgörde hela karbidlagret.

Yrkesinspektören fann denna anordning i så hög grad brisfällig, att han förbjöd anläggningens användande. En verkmästare skulle så efter ett par månader rensa gasverket. Han förnekar, att han visste att oförbrukat karbid fanns i behållaren. Han hade emellertid tagit loss den senare och lösgjort ledningen till karbid-afstängaren, så att i gasbildaren ännu kvarvarande karbid föll ned i vattnet och bildade gas. Karbidreservoaren ställde han på ett bord, den i densamma befintliga karbiden hade emellertid blifvit rät och utvecklade likaledes gas. På uttredt sätt uppstod nu en explosion. Taket på byggnaden och golvet i verkstaden refvos upp, fönsterrutorna slogos ut och dörrarna kastades upp. Två personer blefvo illa skadade.

Men icke blott själfva gasverken utan äfven samtliga till installationen hörande delar, såsom brännare, rörledningar o. d., kunna indirekt gifva anledning till explosioner och brand, såsom följande fall visar. I Billingen inträffade en acetylen-gas-explosion under följande omständigheter. I närheten af ett gasrör till en acetylen-gas-anläggning skulle något mureri-arbete utföras. Arbetaren hade då bjt gasröret något åt sidan för att komma bättre åt. Härigenom har antagligen en läcka uppstått på röret, genom hvilken gas utströmmade och ansamlade sig under taket. Vid undersökning af ledningen, som utfördes på det vanliga sorglösa sätt, som oförståndigt folk gärna använder, nämligen med en tändsticka, inträffade en explosion, som skadade den oförsiktige montören.

Anläggningen var på sin tid provad och godkänd af en kontrollör från en inspektionsförening. Vid efter katastrofen företagen undersökning af sakkunnig kontrollant från Aachen upptäcktes bristfälligheten å rörledningen.

Inalles anföras i den citerade redogörelsen några och 20 fall, men de anförda må, såsom varande de

mest typiska, vara nog. De visa alla, att orsakerna till explosion och med denna ofta följande brand samt nästan alltid framkallade skador på både lif och egendom, lös som fast, äro att hänföra till olämplig uppställning af apparaterna och oförsiktighet, delvis måhända beroende på bristande kännedom om acetylens explosionsfarlighet.

Hvad den förra sidan af saken angår så har brandväsendet här en sak att aktgifva på, och är detta isynnerhet brandsynernas uppgift. Väl torde brandsynenämnden icke direkt kunna förelägga vederböran, men i inakttaga vissa säkerhetsanordningar, men i regel finnas ju i städernas brandordningar intagna bestämmelser, som säga, att "där i händelse af eldsvåda, stor fara för människolif kunde uppstå, brandsynen må till magistrat (eller poliskammare) inkomma med förslag till vidtagande af åtgärder, hvarefter magistraten (poliskammaren) i ärendet beslutar" antingen efter brandsynenämndens förslag eller ock efter inhämtande af andra myndigheters uttalande i frågan.

Härvid är att iakttaga icke endast de stora anläggningarna, afseende belyningsändamål för hela hus eller delar därpå, utan ock små autogenlödningsanläggningar o. d., hvilka arbeta med små karbidmängder, t. ex. $\frac{1}{2}$ kg. o. s. v., enär erfarenheten visat, att afsevärda skador kunna uppstå genom event. explosion eller brand förorsakad af dylika små anläggningar.

Till samtliga intresserade parter, brandväsendets, försäkringstagares och försäkringsgifvares, bästa är, att gasverken anbringas i särskilda för ändamålet uppförda byggnader, samt att ett minimiafstånd af 5 meter iakttages mellan denna byggnad och sådana byggnader, i hvilka ljus eller eld användas, samt att förbudet att med bart ljus eller eld beträda den byggnad, som innesluter dylikt gasverk eller att därstädes röka tobak anslås och meddelas samt, först och sist, efterlefväs.

Om "brandsäker" impregnering.

I Tidskriftens november- och decemberheft 1911 har redogjorts för några prof med impregneradt trä och väf m. m. enligt system Gautsch. Hvad det förra beträffar så säges genom resultatet hafva blifvit fastslaget: a) att en eld icke kan uppstå på den med skyddsmedlet bestruckna ytan, och b) att en uppkommen brand icke kan utbreda sig på den med skyddsmedlet bestruckna ytan.

Af dessa resultat skulle man ju kunna förledas att tro, att härmed vore målet runnet och att man verkligen lyckats att drifva impregneringskonsten därhän, att göra trä brandsäkert d. v. s. opåverkadt af eld. Ännu har man dock ej hunnit längre på detta område än att man lyckats att göra trä flamsäkert. Den amerikanske ingenjören Norton har på uppdrag af brandförsäkringsbolagen i Amerika anställt omfattande försök i detta afseende och kunde till bolagen efter deras afslutande göra följande sammanfattning: "Efter mina försök kan jag endast säga, att man af impregneradt trä icke kan vänta sig stort annat, än att det, när det upphettas, afgifver en gasart, som gör, att det är mindre benäget till att brinna än obehandladt trä, och att det, när det kommer i brand afgifver mindre låga och strålvärme och därför icke

är egnadt att sprida elden. Men det är ingalunda oförbrännbart, det är icke flamssäkert, det är ett godt bränslematerial, det kan under många omständigheter underhålla sin egen förbränning och det förstöres vid eld utifrån nästan lika fort som oimpregneradt trä". Efter en serie nya försök förklarar Norton: "Genomsnittresultatet visar, att en låga, som under loppet af några sekunder skulle antända ohandladt trä, är utan inverkan på impregneradt trä under flera minuter. Lågor och strålvärme från impregneradt trä äro endast en brändel af, hvad det oimpregnerade gifver, och faran för eldens fortplantning till omgifningarna nästan ingen. När det blott pröfvats på ett någorlunda torrt ställe håller det bra".

Detta är ju alltid någont men ännu återstår mycket.

I England har The British Fire Prevention Committee anställt försök med väfnader, tyger o. d. till ett antal af öfver 500 med alla möjliga system, metoder och hvad de nu kallas, efter materialets beskaffenhet indelade i 6 grupper. Kommittén kom till det resultat, att den till regeringen inlämnade ett förslag till lag om förbud att sälja vissa varor så framt de ej voro impregnerade. Här hade man alltså uppnått bättre resultat än med trä. Ja t. o. m. hade man uppnått så godt resultat att bomullsflanell 20 ggr tvättadt och struket icke nämnvärdt förlorat sin flamsäkerhet. Men priset på varan steg genom behandlingen med 20 proc.

Hufvudbeståndsdelarne i Gautsch's impregneringsvätska äro svafvelsyra och kolsyra ammoniak.

Y.

Frågor och svar.

1. *Huru bör ett brandsegel vara konstrueradt för att blifva lämpligt för användning på byggnader i allmänhet? Hvarifrån kunna brandsegel med fördel anskaffas?*

2. *Enligt hvilka principer böra afskrifningar göras på en brandkårs olika inventarier såsom eldsläckningsredskap, slangar, hästar, kasärninventarier, brandtelegraf m. m.?*

R.

Svar 1. Brandsegels konstruktion har varit föremål för rätt många försök. Bland annat utställdes vid brandchefsmötet i Norrköping 1895 ett dylikt af asbestväf. Detta segel uppbars af tre stycken teleskopiskt förskjutbara spiror af hickory, hvilka förlängdes i likhet med mekaniska stegar. Spirorna utgingo strålförmigt från en större vagn af järn i hvilken seglet låg nedstufvadt jämte diverse andra redskap. Asbestseglet vann visserligen erkännande, men anordningen i öfrigt ansågs alltför vidlyftig, tung och dyrbär.

Vid samma tillfälle visades ännu ett brandsegel, försedt med ett slags ramanordning.

Tanken att uppsätta brandsegel medels något slags från marken gående spiror är utan tvifvel den rätta, men tyvärr torde den aldrig blifva realiserbar, hvarför knappast annat sätt återstår än uppsättandet från taket. Men därmed äro vi inne på frågan om brandsegelns vara eller icke vara. Erfarenheterna från de fasta brandkärerna torde så godt som utan

dantag beteckna brandseglen såsom fullkomligt öfverflödiga, ty dels medgifver icke den lilla manskapstyrkan möjlighet att ombestyrta deras framforslande och uppsättande, dels äro numera byggnaderna i allmänhet af sådan storlek och skapnad, att det i en mängd fall vore nära omöjligt att anbringa brandsegel, dels har det visat sig, att, då vattentillgång finnes, vinnes mera genom besprutande af själfva väggen äfven om det gått så långt att denna börjat sveddas och brinna. Är hettan från det brinnande huset så stark, är äfven allt vistande på taket af närliggande hus omöjliggjordt. Saknas vatten, så gör ej heller brandseglet någon nytta. Dessas användning blifver säkerligen med få undantag inskränkt till de fall, då det gäller att med användande af allmänna brandmanskapet skydda kringliggande upplag och småre byggnader mot gnistor och bränder, hvarvid äfven en ganska ringa kvantitet vatten kan vara till nytta.

Det synes därför också vara omöjligt att allmänt fastställa brandsegelns lämpligaste konstruktion. Göras de af tät och hård segelduk, som ju ur skyddshänseende är lämpligast så blifva de så tunga och ohandterliga att det gränsar till det omöjliga att uppföra dem på ett hustak i och för nedfirande — det enda verkligt rationella sättet för deras anbringande. Bättre är att de göras lätta och små, så att de utan större svårigheter kunna af några man bäras upp för att nedfäras med så långa linor att de kunna nå marken, hvarefter andra på samma sätt kunna anbringas öfver de fört uppsatta.

Som en egendomlig idé må anföras att till en redskapsaffär ingick nyligen beställning på ett brandsegel, hvilket skulle vara så konstrueradt att det äfven kunde användas som sprängsegel!

I detta sammanhang må nämnas att man gjort brandsegel eller rättare ridåer försedda med rader af fickor för upptagande af det öfvergjutna vattnet. Idén är ju god för de fall, där en dylik ridå kan anbringas på redan förut gifven plats.

Svar 2. I hufvudsak böra samma principer följans, som beträffande vederbörande samhällens inventarier i öfrigt. Det har ansetts att afskrifningarna äro en s. k. bokföringsåtgärd, som ej tillkommer de olika afdelningarna af samhällenas förvaltning, utan bör göras inom drätselkammaren. Detta måste dock blifva delvis beroende af brandväsendets bokföringsväsende i öfrigt i dess förhållande till drätselkammaren. Föres vid brandkärnen fullständigt bokhålleri så torde afskrifningarna böra göras där, men på de flesta ställen föres sannolikt endast en kassabok för redovisning af uppborna anslag o. s. v. och på andra ställen föres blott anteckningar öfver räkningar attesterade för utbetalning i drätselkammaren. I dessa senare fall synes ingen annan afskrifningsåtgärd böra förekomma inom brandväsendet än beträffande fullständigt kasserade föremål. Inventarieförteckningen får därvid hufvudsakligen betraktas som en brandväsendets redovisning för omhändertafda inventarier m. m., hvarjämte samma förteckning angifver inköps- eller tillverkningsvärde.

Att årligen uppföra hvarje föremål i dess verkliga värde är en ytterst vanskelig sak. Vissa föremål kunna vara absolut felrika, men, på grund af nya uppfinningar införande, i ett slag blifva rent af värdelösa — de kunna ej förändras och ingen vill köpa dem. En brandkår har t. ex. uteslutande "ögonblickskopplingar" och dessa måste underhållas så att

deras värde ej i nämnvärd mån förminska, men så beslutes införande af "likändad" koppling och nu äro de nyss värdefulla kopplingarna reducerade till skrotvärde. Om slangförrådet ständigt hålles normalt, kommer detta att bestå af värden från nyanskaffningspris till nära 0, ty man behåller gärna slangen så länge han är möjlig att reparera. Förrådets värde torde därför är efter år vara enahanda.

Det har hänt att vederbörande förväntat sig öfver att inventarievärden funnits upptagna, hvilka icke hade sin motsvarighet i utgifna penningar, och dock uppstå smänningom en mängd dylika värden genom tillverkningar på platsen. Man kan ej höja värdet på de gamla byxorna för hvarje bekostad ny lapp, men man kan genom relativt små kostnader höja värdet af vissa saker, så att de blifva fullt jämförliga med nyanskaffade och moderna. En 20-årig ångspruta skulle vid försäljning icke betalas till halfta inköpspriset, men kan genom en relativt liten summa åter höjas till så godt som fullvärde.

Numera tillverkas inom många brandkårer allahanda föremål af lika god beskaffenhet som de från fabriker inköpta. Materialkostnaden kan vara ytterst obetydlig, men det vore säkerligen ej rätt att sätta värdet väsentligt lägre än på motsvarande i handeln förekommande föremål.

Hästarnas värden äro kanske mera än allt annat varierande och den häst, som vid årsskiftet har ett högt värde kan kort därpå vara kanske värdelös. Äro hästarna försäkrade, så torde det viktigaste vara att årligen lägga detta försäkringsvärde till grund, men å andra sidan synes det praktiskt taget lika väl grundadt att uppföra samtliga hästar till ett gemensamt värde beräknadt efter medelinköpspris.

Att brandkåren i fråga om kaserninventarier o. d. sk. ll följa samma värderingsprinciper, som användas vid samhällets öfriga förvaltningsgrenar, är gifvet.

En brandtelegraf, som underhålles kan icke falla i värde för än densamma blifvit modern, då dess värde så att säga på en gång blifver reduceradt till en obetydlighet för så vidt anläggningen icke kan moderniseras, då dess värde åter betydligt stiger öfver det ursprungliga.

En afskrifning grundad på årligen återkommande värdering af hvarje sak är vanskelig och blir alltför lätt godtycklig.

I Svenska Stadsförbundets Tidskrift, häfte I 1911, förekommer en belysande uppsats*) af Ingeniör G. Graf "om afskrifningar vid kommunalindustriella verk". Visserligen är en brandkår intet industriellt verk, men i grund och botten är den dock ett kommunens affärsföretag, ty i allmänhet ställes ju utgiften för brandväsendet i ett visst förhållande till försäkringspremierna. Om årliga afskrifningar på grund af värdeminskning göras å brandkårens utensilier, så följer däraf, att totalkostnaden för resp. år för brandväsendet måste ökas med motsvarande summa. Detta gäller gifvetvis äfven brandkårens byggnader.

Svar 2. Ändamålet med nedskrifning af de bokförda värdena å inventarier i allmänhet är, att dessa värden skola sättas så, att de ungefärligen stämma öfverens med de pris, hvilka vid realisering af inventarierna kunna erhållas för desamma. Denna synpunkt bör aldrig lämnas ur sikte vid de inventeringar, hvilka vid ingången af hvarje nytt år företagas med brandkårens

redskap och tillhörigheter, då mer eller mindre förlitna effekter nedskrifvas i värde och kasserade effekter helt och hållet afskrifvas.

Att brukade inventarier i allmänhet — och begagnade brandredskap isynnerhet — vid realisation betingar mycket reducerade priser, därom torde ej tvifvel råda. Det finnes intet godkännbart skäl till att hålla uppe brandkårens tillhörigheter i höga värden, men åtskilligt talar emot sådant förfaringssätt. Hit hörer att vederbörande anslagsgivande myndigheter kunna anse, att brandkårens inventarieförteckning utvisar värden till tillräckligt höga belopp, och därför hysa betänkligheter för att anslå nya medel till anskaffande af ny redskap, churu sådan kan vara välbehöflig. För åsättandet af höga värden å en stads inventarier i allmänhet — sålunda och på brandkårens tillhörigheter — kan egentligen ej annan synpunkt tala än den, att stadens tillgångar därigenom skulle på papperet framstå något större, än de verkligen äro, och att stadens kreditunderlag sålunda skulle framstå i en fördelaktigare dager, men till denna sak behöfva brandcheferna alls icke taga hänsyn. Lyckligtvis torde den tid ännu ej hafva kommit, då städerna behöfva tillgripa dylika medel för att förstärka sin kredit i och för tillståndt erhållande till upptagande af nya lån. Därför rekommenderas såsom första regel att sätta värdena låga å brandkårens tillhörigheter.

De sätt, på hvilka nedskrifningarna göras, kunna vara af tvenne skilda slag, nämligen antingen att nedskrifning göres å hvarje inventarieföremål för sig eller ock i klump på en samling inventarier af likartad beskaffenhet. Det första sättet är obestriddigen det riktiga, men är detsamma af praktiska skäl understundom olämpligt och till och med i vissa fall omöjligt att begagna sig af. Alltefter arten af inventarierna bör därför det ena eller det andra af dessa sätt användas eller ock båda sätten i förening med hvarandra.

Sålunda böra de dyrbarare inventarierna värdesättas hvar för sig, hvarvid — om så anses behöfligt — nedskrifning af förut gjord värdesättning göres med visst belopp eller med viss procent af det förut bokförda värdet. Hit må räknas brandredskapen i allmänhet, maskinerna i verkstäderna, värdefullare kaserninventarier och hästarne. I praktiken blir det ofta så, att den dyrbarare brandredskapen, som af brandkåren egts under en lång följd af år, snart kommer ned i så låga värden, att någon ytterligare nedskrifning af värdet å densamma ej behöfver göras utan kan det bokförda värdet kvarstå oförändradt, såvida ej genom påkostad restaurering materialen förbättras, då ju värdet af densamma ökas. Hvad brandkårens hästar angår bör bokförda värdet af hvar och en sådan smänningom minskas, så att häst, hvilken är färdig att utangeras, ej bokföres till högre värde än som kan fås vid hans afyttring.

Nedskrifning i klump med viss procent af de förut bokförda värdena kan lämpligen ske med begagnad mindre brandredskap, som är i större användning och som lätt förbrukas, med beklädnads- och utredningspersedlar, med verktyg och redskap i verkstäderna, med kaserninventarier i allmänhet och gymnastikredskap. Ny eller icke brukad redskap, persedlar och inventarier upptages dock till sitt fulla värde.

Slangarne pläga i allmänhet vid landsortsbrandkårer — där ej gummerad slang eller gummislang användes — behållas i bruk under en längre följd af år. De, som ej tagits i bruk under året, hafva, därest de orolentligt omsetts och sköttes, ej märkbart förlorat i värde. Namera lära nog ock i allmänhet vid brandkårens slangarne undersökas medelst slangprofingspump, numreras och auteckning om dem göras i särskild

*) Däri hänvisas äfven till C. M. Levins "Inventarieböcker vid industriella företag".

slangjournal, så att man kan bedöma nedsättningen i värde i hvarje under året vid eldsvåda begagnad slanglängd. Med hänsyn härtill bör nedskrifning af slangförrådets värde göras.

Brandtelegrafan, som utgöres dels af diverse apparater med tillbehör och dels af ledningsnätet, bör lämpligen värderas så, att dyrbara apparater bedömas hvar och en för sig och att å återstoden göres — då så anses behöfligt — viss procents nedskrifning.

Den äldre brandredskap, som endast användes för öfningsändamål (såsom slangar, brandposthufvud och strålrör, stegar, sprutor m. m.) bör, för att ej borttappas — jämväl upptagas i inventariejournalen, men böra värdena å dylik materiel sättas synnerligen låga, därest de öfverhufvud vardas värdesatta.

I enlighet med ofvanstående tillrådas följande principer vid nedskrifning af brandkårens tillhörigheter:

- 1:o. Håll redskapen m. m. i låga värden;
- 2:o. Gör skäligh nedskrifning — där så behöfves — å hvar och en för sig af den dyrbara och ej i dagligt bruk varande redskapen m. m.;
- 3:o. Gör nedskrifning med viss procent i klump på den använda, mindre dyrbara redskapen m. m. och på de persedlar och inventarier, som äro utsatta för större förslitning och dagligdags begagnas;
- 4:o. Använd båda sätten för värdering vid bedömande af brandtelegrafan med hvad till densamma hör;
- 5:o. Pröfva slangförrådets värdenedsättning efter huru mycket slangarne under det förflutna året tagits i bruk; samt
- 6:o. Sätt minsta möjliga värde på allt, hvad till öfningsmateriel hör.

O. v. M.

3. Hvilka äro de lämpligaste brandpostskyltarna och medlen att hastigt och säkert — äfven under mörker — finna brandposts plats, och huru bör anordnas för att vintertiden hastigast möjligt göra brandpost åtkomlig?

—n.

4. Hvilken modell på lifräddningsapparat för anbringande i bostäder är den enklaste, billigaste och lämpligaste?

—ll.

började i fastigheten n:r 3, troligen på grund af bristfälligt murverk. Fastigheterna n:r 2 och 3 voro kringbyggda. Snart nog kastade elden sig öfver fastigheten n:r 4 och alla tre fastigheterna stodo i ljusan låga. Jag koncentrerade därför genast arbetet på att söka hejda och om möjligt begränsa elden, inom den ram, inom hvilken fastigheterna n:r 2, 3, 4, voro belägna. Detta lyckades också, men fastigheterna jämte magasin och uthus nedbrunno till grunden. Brandförsäkringsvärdet å det brunna torde belöpa sig på omkring 750.000 kronor. Stark köld, nära 19° Celsius rådde. Vädret var lugnt, men allt efter som elden tilltog, tilltog också vinden och blåste nordlig.

Efter 10 minuter voro alla slangledningarna från brandposterna klara, och 27 minuter efter allmänna brandsignalen arbetade lilla ångsprutan, då den stora ångsprutan däremot blef försenad på grund däraf, att de hästägare, som hafva skyldighet att forsla ångsprutorna, ej i tid infunnit sig. Efter 45 minuter var den likväl i verksamhet och arbetade sedan båda ångsprutorna bra, trots den skarpa kölden.

Straxt efter kl. 5 på morgonen var elden begränsad, hvarefter en eftersläckning vidtog.

För de samhällen, hvilka hafva värnpliktig brandkår, utgör det en maning, att söka ställa så, att vid behof af ångsprutorna, hästar genast kunna anskaffas för forsling af ångsprutorna, ty att lita på, att de, som enl. brandordningen är utsedda därtill, i tid skola anlända, är en mycket vansklig sak.

Likaså gäller det, att vid de tillfällen allmänna brandkåren tillkallas, se upp, så att ej för många brandposter öppnas, så att trycket försvagas och man förlorar i släckningskraft.

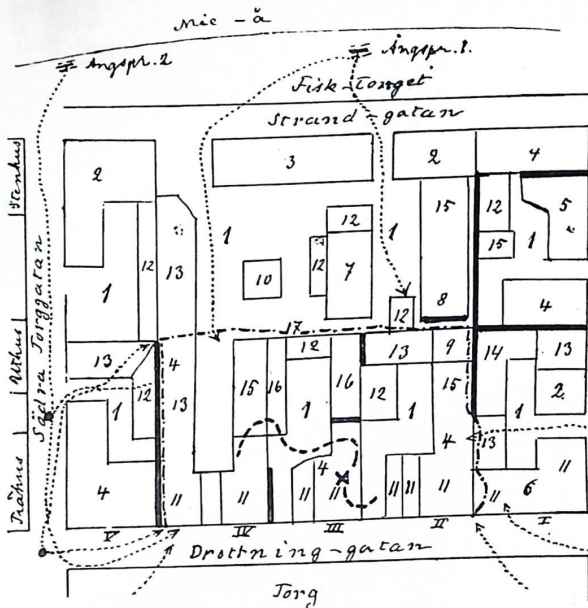
För öfrigt framträdde nu som alltid brandmurarnes stora förtjänster vid hejlandet af eldsvådor.

Anmärkningsvärda eldsvådor.

Karlshamn. Natten mellan den 9 och 10 Januari härjade en våldsam eldsvåda stadens affärskvarter vid stora torget. Klockan 1.45 allarmrades den frivilliga brandkåren, hvilken inom några minuter infann sig.

Genast insåg jag, att den frivilliga brandkåren med det material, den förfogar öfver, ej ensam kunde släcka elden, hvarför jag gaf order om allmän brandsignal. Eldsutbrottet hade för sent observerats, så att, då brandsignalen till frivilliga brandkåren utgick, elden redan fått stor spridning och snart gjorde det omöjligt att passera eller uppehålla sig i de enda utgångar som funnos till fastigheterna n:r 2, 3. Elden

- = brandpost
 - - - = eldens spridning i början
 - X = der elden troligen uppstod
- 1 = gårdplaner.
 - 2 = hevet trähus i 2 vån.
 - 3 = trähus i 3 vån.
 - 4a " " i 2 "
 - 5 = stenhus i 3 vån.
 - 6 = korvskokhus i 2 vån.
 - 7 = lada m. foder
 - 8 = stall
 - 9 = oljekällare
 - 10 = magasin af trä; oljor
 - 11 = butikker
 - 12 = uthus
 - 13 = magasin af trä
 - 14a " " sten
 - 15 = bostäder
 - 16 = verkstäder
 - 17 = plank
- = brandmer
 - - - = af elden härjadt område
 - - - = slangledning
 - I-V = fastighetsnummer

Situationsbild öfver eldsvådan i Karlshamn.

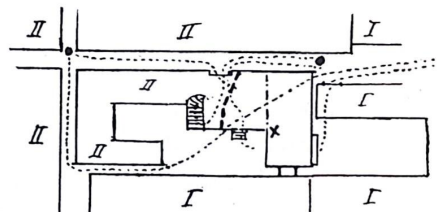
Härnösand. Fredagen den 26 Januari kl. 10.30 e. m. inkom telefontelmedelande att eld utbrutit i gamla stadskällaren, en gammal invecklad träbyggnad i 2 våningar och genom en flygel sammanbunden med det af sten i 4 våningar uppförda stadshotellet. Elden hade uppkommit genom överhettning af eller glöd från en kamin i sydvästra flygelbyggnaden 1 tr. upp, hvarest för tillfället inrymdes en profkolektion kortvaror, till större delen bestående af bomull, linne och siden, värda cirka 8,000 kr. Hotellpersonalen m. fl. hade försökt börja släckningen med hotellens slangar, men måst retirera och stänga järndörrarna till detta. Vid brandkårens framkomst var den större salen ett enda eldhaf. Lufttrumman i taket var en god afledare för röken. Omkring 5 minuter efter ingången larmsignal (anmälan) var första strålen i verksamhet och en andra omedelbart därpå. Så fort omständigheterna medgäfvö en undersökning af salen, upptäcktes att elden genombrutit takets och väggarnas träpanel (3/4 t. perlspont). Då denna flygel var nyrestaureerad och byggd af resvirke med 1 tum mellanrum mellan vägg och panel, så var det mer än troligt att elden redan sökt sig upp på vinden. I detta fall kunde befaras storbrand, ty hela vinden i den träbygdda delen var öppen och sammanhängande med en längd af cirka 110 m. t. samt till större delen fylld af möbler, till ett värde af närmare 10,000 kr., och diverse dekorationer. Båda gatorna voro tränga med tätt byggda tvåvånings trähus. Order gafs därför om ytterligare 2 slangledningnar från brandpost, hvilka drogos upp på husets tak. Å träbyggnadens midt var husets enda trappa och uppgång till vinden. Uppför denna drogs en slangledning, med hufvudsaklig afsikt att begränsa elden till södra delen af vinden, hvilken nu jämte underliggande delar af andra våningen var i full brand. Efter det slang ankommit från stationen utlades ytterligare 2 slangledningnar från brandpost.

De, hvilka tjänstgjorde vid den genom trappan till vinden ledande slangen, lyckades fullgöra sin upp-

gift, men i öfrigt omöjliggjorde röken att inifrån verksamt angripa elden, hvarför angreppet mot elden på vinden i första hand endast kunde ske genom brandluckorna å taket, enär till en början isbildningen omöjliggjorde allt verksamt arbete med plåttakets upprifvande. Omkring kl. 1 f. m. kunde elden anses begränsad, ehuru det brann ganska friskt till närmare 3-tiden.

I släckningen deltog 11 man af fasta kåren och cirka 30 man af reservkåren. Släckningsarbetet försvårades af den starka kölden, cirka 25 gr. Både folk och redskap blefvo fullständig nedisade och då strålöröen eller slangarna ej kunde afstängas vid lämpliga tillfällen ökades härigenom äfven vattenskadan. Kl. 3 f. m. vidtog eftersläckningen, till en början med 4 strålar, hvilka sedan efter hand indrogos, och pågick till omkring kl. 2 e. m. då sista slangen afstängdes, hvarefter vakt hölls till kl. 4.30 e. m.

Under släckningsarbetet inträffade ett par olycksfall bland kårens personal, dock intet af allvarligare beskaffenhet. Fastighet och lösöre var försäkradt för ett sammanlagt belopp af 390,000 kr. Brandskadesättningarna torde uppgå till 50,200 kr.

- I = stenhus
- II = trähus
- - - = brända delen af vinden
- - - = " " " " andra våningen
- X = der elden började

Norrköping. Ljungkvistska snickerifabriken nedbrunnen den 6 januari.

Arbetet i snickerifabriken hade upphört kl. 6 föregående kväll. Fabrikör Ljungqvist gjorde senare på aftonen sin vanliga rond genom fabriksområdet, utan att något ovanligt förmärktes och vid half 1-tiden på natten syntes allt i sin ordning. Omkring kl. 3,10 på morgonen hade den i distriktet patrullerande poliskonstapeln passerat förbi fabriken, men ej heller då var något särskildt att iakttaga. Cirka 20 minuter senare iakttog konstapeln att eldslogor slogo ut från fönstren till fabriksbyggnaden ungefär å områdets midt. Sedan han genom att knacka på fönstret väckt den vid fabriken boende verkmästaren alarmerades brandkåren från det närbelägna brandskåpet.

Under tiden hade elden fått en oerhörd spridning. Det först antända fabrikshuset med de torra trävarorna var så godt som ett enda eldhaf och af den starka blåsten sveptes lågorna med kraft fram mot det stora utåt läroverkets exercisfält belägna fabrikshuset samt mot kontorsbyggnaden, där fabrikör M. Ljungqvist och verkmästaren hade sina bostäder. Oaktadt dessa genast vid eldens upptäckt blefvo väckta hunno de endast lätt klädda komma ut ur byggnaden. Fabrikör Ljungqvist kunde ej rädda något af lösöret och verkmästarens två små barn måste föras ut genom ett fönster.

Som ett bevis på eldens snabba utbrott och stora omfattning redan i början kan nämnas att eldskenet iaktogs från brandstationens gård redan då brandkåren kort efter alarmeringen uttryckte därifrån och då de första brandvagnarna nådde brandstället var midtpartiet af fabrikskomplexet ett enda jättebål, som det ej stod i mänsklig makt att släcka. Brandchefen gaf genast order om att första reserven skulle utkallas och därefter var hela fasta brandkåren samt den af 50 man bestående reservkåren i arbete för att bekämpa det lös-släppta elementet. Två ångsprutor placerades på olika ställen utmed Västra promenaden och snart bekämpades elden från olika sidor från ej mindre än nio vatten-slaggar hvaraf 6 från vattenledningen och 3 från ångsprutorna. Inom få minuter stodo samtliga byggnader och sköfven jämte trävarupplag inom fabriksområdet i lågor. Under brak och dån störtade maskinerna ner från våningarna eller rasade en mur och fönsterrutor-nas klirrande hördes oupphörligt.

Ett regn af gnistor och bränder fördes af blåsten mot det på andra sidan vägen närbelägna ridhuset samt de därbredvid varande brädupplagen, som för hvarje ögonblick hotade att antändas. Hästarna i ridhuset samt inventarier fördes i säkerhet och vid 4-tiden var faran så öfveihängande att man började öfvergifva hoppet om att kunna rädda brädgården och ridhuset. Brandkåren kämpade emellertid energiskt för att begränsa elden till det brinnande fabriksområdet och så småningom började arbetet att krönas med framgång. Att brädgården och ridhuset räddades undan förstörelsen får nog i ej oväsentlig grad tillskrivas det lager af snö som fanns på taket och öfver brädstaplarna och som var ett bra skydd mot de nedrydande gnistorerna.

Brandkårens arbete måste äfven koncentreras på att hindra eldens framfart mot söder, där Södra förstads bebyggda del vidtager. Fabriksområdets åt detta håll vettande del var belamradt med sköfven och träupp-lag, hvori elden begärligt frossade. Äfven i dessa be-mödadanden lyckades brandkåren efter en hård kamp. Vid 5-tiden på morgonen var all fara för eldens vidare sprid-ning öfver, men inom snickerifabrikens hela område fortsatte elden sitt förstörelseverk så grundligt att ett par timmar senare allt var i grunden förstört.

För att försäkra sig om att ångpannan, som ännu på natten hade mycket ånga kvar, ej skulle explodera

skickade man bud efter maskinisten Lindholm, som också i sista minuten kom tillstädes och lyckades genom att slä sönder ett fönster, vettande att S:t Johannis kyrkogård, krypa in och öppna pannans bottenkran och säkerhetsventiler. Efter detta praktiserade sig hr L. ut samma väg igen.

Fabriksområdet var bebyggt med följande hus: Ungefär i midten en 2½ våningars fabriksbyggnad af tegel med plåttak inrymmande maskinverkstäder samt en del bänksplatser.

En större 4 våningars fabriksbyggnad af sten (f. d. pianofabriken) inrymmande i undre våningen ångtork samt i öfrigt arbetslokaler för hopsättning af färdiga trävaror m. m. samt upplag.

Maskinhus af tegel beläget utmed S:t Johannis kyrkogård och inrymmande två ångpannor och erforderliga maskiner samt afdelning för den elektriska belysningen.

En byggnad af sten om två våningar och vinds- rum, med kontorslokaler och verkmästarebostad om 2 rum och kök i nedre våningen samt en lägenhet om 4 rum och kök i andra våningen, som förut nämnts bebodad af fabrikör M. Ljungqvist.

Utmed områdets östra, södra och västra sidor voro uppförda sköfven under papptak dels inrym-mande lagg- och lädverkstäder och dels för upplag af hyflade trävaror och lister. Så belamradt som området var med byggnader och upplag utgjorde det helt naturligt ur brandsynpunkt en stor fara. Hela området är nu en enda stor ruinhög, där de nakna yttermurarna helt eller delvis sticka upp.

Hur elden uppkommit är obekant och kommer sannolikt aldrig att bli uppdagadt. Att den på ett eller annat sätt orsakats genom själfantändning får anses stå utom allt tvifvel.

De båda kassakåpen har man lyckats få fram ur ruinerna, harvid visade sig att samtliga de i det öppnade skåpet förvarade handlingarna blifvit totalt förstörda.

Af de i det andra kassaskåpet förvarade böcker-na voro en del kolnade men några återstodo.

Norrköpings vattenledning står som bekant ur eldsläckningssynpunkt i första ledet i vårt land. I Södra förstaden äro 4-tumsrör nedlagda och ledni-ngen visade sig fungera fullt tillfredsställande. Till följd af den hårda belastningen af ej mindre än 6 slangar från vattenledningen sjönk vattentrycket något, men detta hade brandchefen beräknat och det invercade icke på släckningsarbetet, då dessa slang-ar användes för eldens begränsning, hvarpå brand-kåren under för handen varande omständigheter må-ste inrikta sin hufvudsakligaste verksamhet, under det att ångsprutornas slangar användes för besprut-ning af eldhärden.

Då ångsprutorna vid 10-tiden på lördag f. m. återsändes till brandstationen och en af desamma hun-nit till hörnet af Drottning- och Trädgårdsgatorna gick ett af hjulen sönder, men efter en del besvär fick man slutligen sprutan transporterad in på brand-stationen.

Halmstad. En hotande eldsvåda utbröt den 5 febr. vid 4-tiden på e. m. i den f. d. Appellofftska bryggerigården vid Stora torget. En arbetare hade under dagens lopp och äfven strax före eldens utbrott varit sysselsatt med att medels en glödlampa upptina ett vattenledningsrör i den inre på gården i särskild byggnad inrymda vinboden. Intill denna fanns en smal gång, i hvilken förvarades träull. Denna gång

var skild från den till vinboden hörande blandningsboden af en tegelstensvägg, genom hvilken de ifrågavarande rören voro ledda. För att bättre kunna utföra uppfinningsarbetet hade man tagit bort ett par tegelstenar närmast rören, så att ett rätt stort hål uppstätt i väggen. På andra sidan om denna vägg, från vinboden räknadt, låg träullen. Arbetaren tror, att elden från lampan antändt träullen genom hålet under det han höll på att upptina röret. Då han efter att ha varit inne i ångpannerummet återvände till blandningsboden observerade han nämligen elden genom den söndriga murväggen. Så snart elden upptäcktes alarmerades brandkåren, som skyndsamt utryckte med erforderlig attiralj. Äfven ångsprutan utfördes efter en stund och placerades nere vid än å Hamngatan. Sammanlagdt fyra slangar inleddes i byggnaden, som fylldes i alla våningarne af en tjock bolmande rök. För brandsoldaterna, som voro obekanta med byggnadens många irrgångar och skrymslen, var det naturligtvis mycket svårt att hitta rätt på själfva eldhärden, helst den tjocka röken försvårade framträngandet. Sedan man emellertid med slangarne kommit fram till eldstället, var släckningen snart verkställd.

Brandkåren hade emellertid ett styft arbete till följd af eldhärdens svaraktomlighet och det tränga utrymmet. Först omkring kl. 5.45 var elden fullkomligt släckt.

Den stora eldsvådan i världshuset vid Drottningholm den 13 Januari.

Ett par intyg rörande släckningsarbetet.

Med anledning af att i tidningspressen förekommit olika och i viss mån vilseledande uppgifter om beskaffenheten och användningen af eldsläckningsmaterielen vid Drottningholm vid eldsvådan, har stathållarembetet på Drottningholms slott anhållit om offentliggörande af ett par intyg. Kontrollanten för det sedan någon tid fullbordade vattenledningsarbetet vid Drottningholm, John Bergström, anför följande:

Ur släckningssynpunkt har Drottningholms vattenledning anordnats närmast med hänsyn till skyddandet af själfva slottet med närliggande byggnader. Till den grupp af byggnader, det nu nedbrunna världshuset tillhör, ha framdragits mindre ledningar, hvilka dock äro af den storlek, att de förmå framföra minst 15 liter i sekunden, utan att tryckförlusten blir för stor.

Af vid eldsvådetillfället utförda prof framgick äfven efter hvad jag erfarit, att trycket i de tvänne framdragna slangledningarna var så starkt, att de fria strålarna från marken nådde öfver den brinnande byggnadens tak, hvilket torde motsvara rimliga anspråk.

För vattenuppföringen vid eldsvåda finnes sedan längre tid tillbaka uppställd i en byggnad i slottets närhet en snabbeldad Ludvigsbergspump om 23 liter i sekunden, hvilken anknutits till det nya röret och medels hvilken ett tryck af ända till 8 str. kan erhållas. Därjämte finnes flera uppföringsverk för handkraft.

Samtliga eldsläckningsanordningarna med tillhörande redskap äro i öfrigt afprovade och godkända af Stockholms stads förre brandchef E. Sabelström. Enligt hans förslag äro äfven samma modeller och forskrufningar använda som i Stockholm, för att underlätta ett biträde af Stockholms brandkår, om detta vid något tillfälle skulle befinnas erforderligt.

Andre brandlöjtnanten F. W. Kylberg, som kommanderade flodsprutan "S:t Erik" meddelar i ett intyg beträffande det intill hans ankomst bedrifna släckningsarbetet följande iakttagelser:

Brandsegel voro sträckta till skydd för närmast belägna byggnader. Fyra slangledningar, hvaraf två från brandposter och två från handkraftsprutor voro i verksamhet för att hindra elden att antända i läligande starkt hotade träbyggnader. Då brandchefen på platsen, enligt uppgift, ej blifvit underrättad förrän elden redan nedträngt till den undre våningen och då alltså redan under slangutläggningen den torra äldriga träbyggnaden stod i ljusan låga, var densamma redan då, enligt min bestämda åsikt, tillspillogiven. På grund häraf hade brandchefen, sin plikt likmätigt, koncentrerat arbetet på att rädda kringliggande byggnader och att han vid flodångsprutans ankomst ännu så länge lyckats hålla elden från nämnda grannskap, berodde dels på förhållandens goda vattentillgång och dels på de viktiga dispositionerna. Icke minst bidrog dessutom härtill det dock så godt som öofvade släckningsmanskapets oförtrutna arbete.

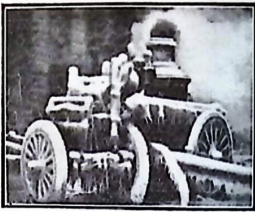
Genom flodångsprutans ingripande påskyndades eldsläckningen gifvetvis högst betydligt, men håller jag för ej osannolikt att med de af brandbefälet på platsen viktiga åtgärder samma resultat slutligen ernåtts äfven om hjälp ej erhållits.

Vid polisundersökning efter världshusbranden har konstaterats, att orsaken till eldsvådan var att finna i en bristfällig skorstensmur på vinden. Flera vittnen ha intygat, att de upprepade gånger känt rök på vinden och särskildt var detta fallet kvällen förut då man förgäfvets försökte leta ut hvarifrån röken kom. Källarmästaren gjorde ett sista besök på vinden vid midnatt, och som röken då var helt obetydlig gick han till sängs. Vid half 8-tiden vaknade en tjänstflicka af eldens sprakande, hvarvid hon genast alarmerade de i huset boende.

Newyork. Den eldsvåda, som den 9 januari ödelade Equitable Life Assurance Societys väldiga byggnad i Newyork, upptäcktes som det synes i dess tidiga stadium och borde, om man får tro berättelserna, hafva kunnat släckas innan den hade spridit sig från sin begynnelsepunkt. Att den tilläts förstöra den palatslika byggnaden får tillskrivas personalens försök att bekämpa densamma utan att tillkalla brandkåren.

Det uppgifves att elden upptäcktes kl. 5, men att ingen alarmering gafs på en halftimme. Då brandkåren mottog alarmeringen fann denna elden brinna med raseri och dess chef förstod att ett hårdt arbete skulle erfordras för att begränsa elden till kvarteret.

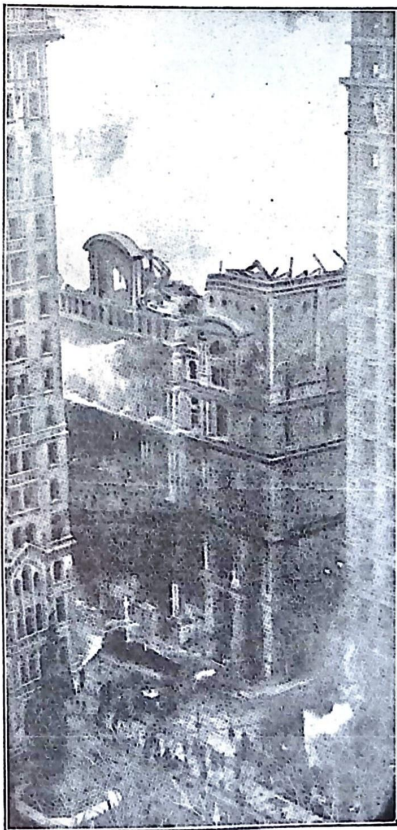
Elden började i sydvestra hörnet af byggnaden kastade sig upp genom hisstrumman till öfre våningen, hvarifrån en stark nordvestvind dref den ned genom byggnaden.

Trettiofem ångsprutor arbetade under stora svårigheter till följd af den oerhörda kylan hvars verkan synes af vidstående fotografi. På eftermiddagen blef kären i stånd att begränsa förstörelsen till Equitables byggnad med bevarande af de höga skyskrappare, som nästan helt och hållet omgäfvö densamma.

Den brunna byggnaden hade åtta våningar. Ursprungligen beskrefs densamma som brandåker, men har senare betecknats som icke brandsäker enär den, trots att väggarne voro af granit innehöll en mängd trävirke.

Skadan upptages till en million pund, men från garnes synpunkt är förlusten ej stor, enär man hade planer på att rivva byggnaden för att lämna plats för en skyskrappare af 34 våningar, krönt af ett torn om 28 våningar.

(Ur Fire and Water.)

Från eget land.

Själfantändning i torfupplag. Med anledning af en brand i en torfupplagslada uppgifver K. A. i Gjallarhornet som förklaring följande: När torfven ligger ute under vintern, blir den urlakad och porös samt förlorar sin fasthet. Vid afstjälningen från lossningsbryggan under takåsen i ladorna faller den sönder och packar sig hårdt med pulvret i botten. Härigenom afstånges tillräckligt lufttillträde för att hindra, att en oxidering medföljer en temperaturförhöjning, som resulterar i själfantändning.

Kalmar. Ny lönestat vid brandkären från och med 1 januari 1912.

Brandmästaren (vice brandchefen): begynnelselönen 1,500 kr., två ålderstillägg å 250 kr. hvardera från och med resp. 6. och 11. tjänsteåren, beklädnadsersättning med 200 kr. pr år, fri familjebostad om 2 rum och kök, fri vedbrand, fritt lyse samt fri läkarevård äfven för familj.

Brandsergeanten: begynnelselönen 1,200 kr., två ålderstillägg å 200 kr. hvardera från och med resp. 6. och 11. tjänsteåren, fri uniform, fria skodon, fri läkarevård äfven för familj samt kontant bidrag till hyra, ved och lyse med 240 kr. pr år till dess familjebostad bliver inredd inom brandstationen.

Maschinenisten: begynnelselönen 1,200 kr., två ålderstillägg å 200 kr. hvardera från och med resp. 6. och 10. tjänsteåren, fria uniformer, fria skodon, fri läkarevård, mat in natura efter restauratrisens pris pr år kr. 419: 75, hvilket belopp alltså afdrages från kontanta aflöningen, fri logementsbostad, till dess familjebostad bliver inredd inom brandstationen.

Brandförmannen: begynnelselönen 1,020 kr., fem ålderstillägg å 60 kr. hvardera från och med resp. 2., 4., 6., 8. och 10. tjänsteåren, fria uniformer, fria skodon, fri läkarevård, mat in natura efter restauratrisens pris pr år kr. 419: 75, hvilket belopp alltså afdrages från kontanta aflöningen, fri logementsbostad, till dess familjebostad bliver inredd i brandstationen.

Ordinarie brandsoldat: begynnelselönen 900 kr., fem ålderstillägg å 60 kr. hvardera från och med resp. 2., 4., 6., 8. och 10. tjänsteåren, fria uniformer, fria skodon, fri läkarevård, mat in natura efter restauratrisens pris pr år 419: 75, hvilket belopp alltså afdrages från kontanta aflöningen, fri logementsbostad.

För brandchefen, som icke begärt någon löneförbättring för sig själf, kvarstå samma löneförhållanden, som förut.

Vesterås. Brandkären uttryckte under år 1911 27 ggr, bland hvilka för eldsvåda eller eldsvådetillbud 7, förmodad eldsvåda 1, soteld 5, och inspektion 1 g.

Endast i 2 fall behöfde slangledning från brandpost användas och därvid resp. 3 och 1 ledning.

I brandskadeersättning har af försäkringsgivare endast några hundra kronor utbetalts.

Vesterås stadsfullmäktige hafva vid sammanträde i nov. 1911 beslutat att brandmanskap i staden kommer att pensioneras, hvarjämte frågan vidare remitterades till den för stadens embets- och tjänstemän samt bejanté tillsatta löne- och pensionskommittén.

Gefle. Den 18 januari, då H. M. Konungen befunn sig i Gefle, aflade han ett besök i därvarande brandstation. Sedan konungen hälsat fasta brandkårens personal, besåg han — under ledning af brandchefen, major O. v. Malmberg — manskapets förlagning och samlingsrum, brandkårens verkstäder m. m. samt gjorde sig underrättad om den till första ut-

ryckning afsedda brandredskapen. Härvid uttryckte konungen sitt gillande af det sätt, medelst hvilket brandautomobil kunnat för ett billigt pris åt brandkåren förvärvas. Till sist alarmerades brandkåren inom brandstationen. Konungen samtalande med flera af brandpersonalen och visade sig intresserad ej allenast af hvad som förevisades honom utan jämväl af brandsläckningsväsendet i allmänhet och dess utveckling.

Personalia.

Crenna. Till brandchef har valts fabrikören A. E. Bolling.

Karlskrona brandkårs automobil.

Stadsfullmäktige beviljade för någon tid sedan ett anslag för anskaffande af en modern och tidsenlig brandautomobil. Brandchefen R. J. Lundborg afreste i september i fjol till Stockholm och lyckades där komma öfver en för ändamålet lämplig bil.

Automobilen, som fört tillhört prins Eugen, betingade ett pris af 6.000 kr. Den är af typen "Bens" och har en styrka af 40—45 hästkrafter. Omvandlingen till det skick, i hvilket den befinner sig här ofvan, har försiggått å brandstationens verkstad. Totallängden är $5\frac{1}{2}$ meter, höjden öfver stegen framtill 2.52 meter och bredden mellan hjulen 1.60 meter. Den nya brandkarossens bredd är 96 cm.

I brandautomobilens utrustning ingå fyra stycken skarfstegar och en utdragsstege, som fullt utdragen har en längd af nära 11 meter. Dessutom finnas 4 st. slangrullar med 400 meter slang samt brandposthufvud, och strålrör för fyra vattenstrålar från två brandposter.

Brandautomobilen är äfven utrustad med en lifräddningsapparat, försedd med gördel och säck samt, för att möjliggöra inträngandet i rökfyllda rum, en rökapparat med slang, hjälm och luftpump. En med vatten ständigt fylld assuransspruta af modernaste slag samt några andra mindre redskap tillhöra äfven utrustningen.

Å brandautomobilen finnas 3 elektriska lyktor, två framtill och en baktill, en 25 cm. strålkastare framtill under utdragsstegens främre ända för belys-

ning af brandplatsen, samt ett reservhjul, ("Stepney"), hvars påsättning tar högst två minuter. Besättningen utgöres af en chaufför, befälhafvare och 4 å 6 man.

Bensin och oljetryck stå på dygnet om, så att motorns igångsättning med lätthet sker på c:a 20 sekunder.

Den 26 Januari var arbetet med automobilen ombyggnad färdigt och samma dag företog brandchefen en första profтур med detta vårt allra nyaste brandredskap. Trots det då rådande olämpliga väglaget, massor af snö hade samlats på gatorna, fungerade automobilen till full belåtenhet.

Vid en alarmering utrycker brandautomobilen först. Det har vid flera tillfällen visat sig, att man med tillhjälp af brandautomobiler lyckats släcka mindre eldsvådor redan innan den öfriga brandkåren hunnit fram till platsen.

Karlskrona-borna kunna vara glada öfver att äga ett effektivt medel i kampen mot den röda hanen, som tyvärr ofta hem söker staden.

Den första brandautomobilen i Sverige inköptes af Eskilstuna brandkår, som för detta ändamål lät ombygga en elektrisk lastautomobil.

Därpå följde Gäfle exemplet och i dagarna har Stockholm anskaffat en automobilspruta samt Sundsvall en personautomobil afsedd för utrustande till redskapsvagn.

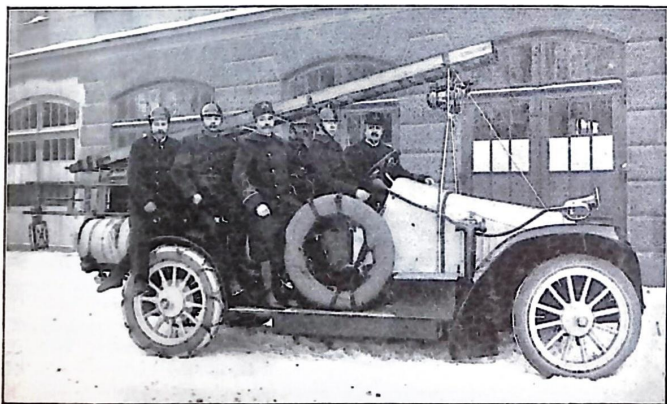
Karlskrona. Byggnadsordningen å Ekholmen. Drätselkammarens yttrande.

Drätselkammaren hade till länsstyrelsen inkommit med yttrande i anledning af byggnadsnämndens i Karlskrona hos k. befde gjorda framställning om fastställelse å stadsfullmäktiges beslut om sådan ändring af gällande byggnadsordning för Karlskrona stad att vinden till enväningshus i 35:te kvarteret Ekholmen finge till högst tre fjärdedelar af vindsgolfvets yta inredas med boningsrum samt ett kök. Drätselkammaren afstyrkte på det lifligaste att de för Bergäsakvarteren fastställda bestämmelserna skulle utsträckas att gälla äfven beträffande Ekholmen, enär eldfaran å Ekholmen genom ett dylikt byggnadsätt skulle komma att i betydlig mån ökas.

Förhållandena å Ekholmen äro, säger drätselkammaren, nämligen ej alls att jämföra med dem i Bergåsa. Tomterna å Ekholmen äro i genomsnitt ej på långt när så stora till arealen som de å Bergåsa. Häraf följer att byggnadsättet å Ekholmen är mera sammanträngdt än i Bergåsa. Därtill kommer att Ekholmen får bebyggas med tvåväningshus, Bergåsa däremot af enväningshus. Äfven Ekholmens för bläst från alla sidor mycket utsatta läge torde tjäma beaktande.

Drätselkammaren anser, att samtliga dessa omständigheter kraftigt tala för att stadsfullmäktiges beslut i denna fråga ej borde af länsstyrelsen fastställas. Kammaren hade inhämtat dåvarande stadsingenjörens yttrande, af hvilket framgick, att denne ej ansåg sig kunna tillstyrka afslag å förändringen ifråga och detta hufvudsakligen på den grund, att för Bergäsakvarteren gjorts ett liknande medgifvande.

Detta anser kammaren ej utgöra något skäl till stadfastande af stadsfullmäktiges ifrågavarande beslut.

Drätselkammaren hemställer, att stadsfullmäktiges ifrågavarande beslut ej måtte af k. bef. hde fastställas.

Nyanskaffning.

Stockholms brandkår har hos Scania-Vabis' generalagent, ingenjör Erik Hedlund, Stockholm, Smålandsgatan 30, den 21/1, gjort beställning på en 36 hkr. automobil, afsedd att användas som manskapsvagn.

För samma brandkår har från A. Wiklunds fabrik inköpts en automobilmotorspruta, som skall levereras af Neue Automob. ges. in Berlin. Den kommer att väga 5 ton, är försedd med 60 hkr. motor, har plats för 10 man, redskap och en pump med 2,000 ml:s effekt. Kostnaden kommer att gå till 28,000 kr.

Motala har för brandväsendet infört Ideal-kopplingar af Allmänna Brandredskapsaffären, E. Bergström & Co., Stockholm.

Sundsvalls ångspruta n:o 3 tillverkad år 1888 har nu vid Tullgarns gjuteri och mek. verkstad undergått grundlig renovering genom insättande af ny och mera snabbpaddad ångpanna, nya säkerhetsvetiler, pådragningskranar och injector, metallventiler i pumparna, pumpkannor, pump-, piston- och slidstänger m. m.

Vid statens karantänstalter Fejan och Kängö, hafva koloxidgasverk blifvit uppförda, afsedda för dödade af rättor ombord å fartyg från pestsmittad ort. Å det förstnämnda stället är verket fast, men för det senare monteradt å en präm. Koloxidgasen drivres medelst fläkt genom ett antal gummislangar. Till dessa koloxidgasverk hafva åtgått ej mindre än 850 mtr gummispiralslangar om 150, 76 och 38 mm i diameter och i längder om 4, 6, 10 och 12 meter. Slangarna jämte erforderliga förgreningsrör, som å fven äro användbara för eldsläckning, hafva monterats med Ideal-kopplingar och har leveransen utförts af Allmänna Brandredskapsaffären, E. Bergström & Co., Stockholm.

Från utlandet.

Kristiania.

I anslag till ombyggande af brandtelegrafan i de östra stadsdelarna har kommunstyrelsen godkänt nagistratens förslag om 4,000 kr. Under debatten upplystes, att det händt att alarmeringar icke framkommit till brandstationen. Likväl funnos de, som motsatte sig anslaget af budgethänsyn.

Olika filmsaffärer i staden hafva ganska betydliga lager af films, ända till 3,000 kg. på ett ställe. Då filmen är ett mycket eldfarligt ämne har brandstyrelsen förbjudt större lager däraf i boningshus. Det tillåtes lagra intill 500 kg. på ett ställe med vilkor af särskilda anordningar för förvarandet.

(Forsikringstidende.)

Tyskland.

Under Tyska Brandofficersförbundets sammanträde i Posen höll bl. a. Brandchefen i Hannover, Branddirekt. Effenberger ett med scioptikonbilder belyst föredrag om »Teatereldsvådor» och framhöll därunder bland annat, att af de öfver 1,200 teatereldsvådorna äro ungefär hälften totalbränder. Antalet eldsvådor, vid hvilka publiken varit närvarande, kan uppskattas till ca 12 %, hvilket vid de 600 kända totalbränderna gör ca 72 stycken. Af dessa fall och då publiken

var närvarande vid brandens utbrott, slutade 27 med mycket beklagliga olycksfall, alltså ca 33 % af alla farliga teatereldsvådor.

Ryskt. En ny teater i S:t Petersburg brann den 20 januari. Den hade påstått representera teknikens alla nyheter. Men det visade sig att det hela var anförtrödt åt två vaktkarlar, som somnat, att släckningsanordningarna icke funktionerade, att brandbefalet ej kände teaterns arkitektur och släckningsapparater, att takkupolen, som skulle bestå af »järnbeton» innehöll trädelar, att järnridån blef rödglödgd och böjdes mot salongen.

London.

Brandkårens personal ingick till stadsfullmäktige med anhållan om förbättring och förökning af deras fritid.

Med anledning häraf lät brandstyrelsen utarbeta en öfversikt öfver fritider och tjänstledighet vid en del brandkårer och framgår af denna bl. a.:

Manchester	10 dgr om året samt	24 tim. hv. 13 dg
Glasgow	9—13 » » » »	16 » » » »
Edinburgh	7—14 » » » »	24 » » 14 »
Birmingham	18 » » » »	30 » » » »
Liverpool	10 » » » »	12 » » » »
Dublin	14 » » » »	24 » » 14 »
Kapstaden	7—10 » » » »	24 » » 9 »
New York	14 » » » »	24 » » 5 »
Chicago	15 » » » »	24 » » 3 »
Montreal	10 » » » »	12 » » 7 »
Amsterdam	6—12 » » » »	24 » » 4 »
Berlin	7—19 » » » »	48 t. på v. o. 24 fr.
Christiania	6—14 » » » »	» » » » » »

Den kommitté som haft utredningen om hand föreslår stadsfullmäktige att tilldela personalen fridag hvart 7 dygn. Häri instämmer drätselkammaren med uppgifvande att utgifterna komma att ökas med 15,000 pund sterling. Brandstyrelsen afsyrker förslaget.

Brandstyrelsen har i en rapport till stadsfullmäktige till erhållande af belöning föreslagit 1 officer och 5 brandkarlar för det de med fara för eget lif under branden i Carlton House på hakstegar åntrade upp i öfversta våningen af det höga huset och från detta på samma väg räddade flera personer, som voro afskurna hvarje återtagsväg.

Vid en eldsvåda i en skola vid Rutherns Road verkade den inlärdas fire-drill så väl att 700 lärjungar i god ordning och på mycket kort tid kunde utrymma skolbyggnaden. Eldsvådan var af mindre omfattning, men den intensiva rök, som mycket snart fyllde skolans trappuppgångar och korridor, kunde hafva blifvit allvarlig nog för de många i byggnaden befintliga barnen.

Birmingham. En af stadens fabriker är försedd med sprinklers-anläggning och denna anläggning står i direkt förbindelse med brandstationen. En afton signalerade anläggningen brand inom den ifrågavarande fabriken, men brandkåren utryckte ej, enär den så ofta blifvit falskt alarmerad genom denna sprinklersanläggning. Telegrafvakten ringde upp i telefon och frågade om det var allvar eller ej och medan han ännu telefonerade kom bud från fabriken, att det var falskt alarm. Man var dock ej riktigt säker på brandstationen utan skickade 2 man till fabriken. Då dessa kommo dit, konstaterade de brand i ett lagerrum, och nu först bestämde brandkåren sig för att rycka ut.

Nr 1 och 2 för år 1911 af Tidskriften återköpas.

R E D.

Litteratur.

Norsk Brandfunktionær Tidende, Organ for norske Brandfunktionærer, utgifven af Brandmästaren J. W. Skare, Haugesund, har utsändt såväl profnummer som n:o 1; 1912. I armålen säges, att tidningens uppgift skall blifva att undervisa om eldfaras förebyggande och bekämpande, räddande af människor och djur, upparbetande af aktning och intresse för brandmannens yrke, väckande af dennes arbets- och solidaritetskänsla samt lyftande af dessas sociala ställning. Tidningen vill hålla sina läsare å jour med allt nytt på brandväsendets område. Numren bestå af resp. 8 och 12 sidor. Tidningen utkommer 1 gång i månaden och kostar kr. 1: 25 pr halvår. Red har börjat från början med uppsatser från torntiden och om värme.

The British Fire Prevention Committee.

Då och då påträffar man i litteraturen på brandväsendets område detta namn, stundom endast initialerna B. F. P. C., stundom öfersatt. Alltid finner man detta namn i samband med någon större, anmärkningsvärd eldsvåda, eller ock vid offentliggörandet af en del resultat särskildt beträffande brandväsendets förebyggande verksamhet, såsom in ock namnet angifver.

Då sålunda denna komitès arbete bör vara af största intresse för hvarje brandkårsman, torde en kort redogörelse för komitèns sammansättning, arbetssätt m. m. vara på sin plats. Om vi då först försöka gifva komitèn ett svenskt namn, så torde "Engelska förbundet till förebyggande af eldsvådor", ehuru något långt och tungt, dock komma det engelska originalt närmast.

B. F. P. C. stiftades 1897 och erhöi fast organisation 1899. Dess hufvudsakliga verksamhet angifves af stadgarne vara:

1) Att rikta uppmärksamheten på det viktiga krafvet af ökad skydd för lif och egendom mot eld genom iakttagande och utförande af förebyggande åtgärder. (Underströkningen förefinnes i stadgarne.)

2) Att använda sitt inflytande i hvarje riktning mot ett minskande af möjligheter och faror för eldsutbrott.

3) Att sammanföra personer, som i vetenskapligt afseende äro intresserade för eldförebyggande verksamhet.

4) Att anordna regelbundet återkommande sammanträden och möten för diskussion af praktiska frågor angående dvljk verksamhet.

5) Att åstadkomma läsrum, bibliotek och studier, särskildt zäende ut på att anskaffa nya och autentiska underrettelser på brandväsendets förebyggande område.

6) Att tid efter annan offentliggöra publikationer, särskildt bearbetade för komitèns ändamål, tillika med protokoll, utdrag och öfersättningar.

7) Att företaga sådana, oberoende, noggranna undersökningar och prof af material, system och hjälpmedel, som kunna anses vara välbetänkta.

Komitèns rapporter angående prof af material, system och konstruktioner, hjälpmedel m. m. afse endast att konstatera nakna fakta och händelser genom tabläer, statistik och afbildningar, och de må under inga förhållanden anses såsom uttrey för förtuffad mening, kritik eller jämförelser. Komitèn fritager sig vidare för allt ansvar för åsikter, som kanske enskilda medlemmar af densamma hysa, och ansvar endast för det, som i komitèns namn genom dess verkställande utskott offentliggöres.

Dess angelägenheter handhafvas af en styrelse, bestående af 30 personer, bland hvilka må nämnas professorer från olika universitet i England, inspektörer för explosiva varor och eldfarliga oljor, yrkesinspektörer, direktörer för brandförsäkringsbolag, stadsarkitekter, f. d. brandchefer i London, ordföranden i engelska brandkårsförbundet samt en del ingenjörer i olika branscher.

Denna styrelse har ett verkställande utskott, bestående af 1 ordförande, 6 medlemmar, 2 sekreterare och 1 assistent. Föreningen har sin egen profningsanstalt.

Föreningens tillkännagifvanden utgifvas i bokform, kända under namn af "Red books" of the British Fire Prevention Committee, "Röda böcker", utgifna af "Engelska förbundet till förebyggande af eldsvådor", hvilka kunna anses såsom mönster för upprättandet af dylika berättelser. Sills dato har föreningen utgifvit 157 dylika böcker. De sist utgifna afhandla 154: Branden på utställningsområdet i Bruxelles 1910; 155 Beskrifning öfver branden i Asch Building i Newyork den 25 mars 1911; 156 Beskrifning öfver Empireteaterns brand i Edinburgh; 157 Beskrifning öfver Newyorks brandväsen samt uttalanden rörande besättande af officersposterna inom brandkårerna.

För närvarande är komitèn eller utskottet sysselsatt med att afsluta prof med ett 60-tal typer af eldsäkra dörrar.

Dessn prof sträcka sig öfver en period af 12 års experiment och praktiska rön på eldsvådeplatser. Denna sammanfattning kommer att betinga ett pris af 10 shilling 6 d., under det att i vanliga fall de "röda böckerna" endast kosta 2 sh. 6 d.

För att gifva en föreställning om gången i framställningen och disponeringen af ämnet må som exempel anföras n:o 155, som bär den mycket betecknande titeln: "Förlost af lif genom värdslöshet och panik. En rapport öfver branden i Asch Building i Newyork den 25 mars 1911, vid hvilken 145 personer dödades". Redogörelsen börjar med en allmän skildring af branden. Därpå kommer själva rapporten, omfattande följande underafdelningar: 1. Byggnaden, alla lokaliteter från källare till vind, med angifvande af eldsädrig såsom gasugnar o. d., elektriska motorer, olieförärl m. m. 2. Byggnadens konstruktion (mått, angifna i engelska tum och i meter), dess eldfasthet, passager genom trossbottnar, hisschakt o. d., allarmeringsanordningar, brandredskap. 3. Förhållanden i den del, där elden utbröt. 4. Eldhärden och eldens spridning. 5. Förlost af lif. 6. Förlost af egendom, med underafdelningar i byggnadsskador, skador på innehållet, skador på angränsande erendom.

De röda böckerna äro alltid försedda med orienterande, väl utförda illustrationer, n:o 154 t. ex. innehåller 1 situationsplan och 18 illustrationer, n:o 155 4 illustrationer, fotos och planer.

Denna förenings publikationer äro värda all uppmärksamhet, enär de äro de bästa, som f. n. erbjudas på området "förebyggande" verksamhet och ställa sig i inköp mycket billiga.

Händt.

Februari.

- 1457: Stockholm. Båda malmarna, Norrmalm och Södermalm, afbrännas för att icke bereda den analkande fienden (erkebiskopen Jöns Bengtsson) skydd.
- 1573: Johan III utfärdar befallning, att alla trähus i Stockholm skola vara rinha före nästk. påsk.
- 1612: Af danskarne brännas Lödöse, Skara, flera slott samt 3,000 gårdar i Vestergötland. Svenskarne bränna i gengäld 24 socknar samt Vä och Åhus.
- 1640: 10. Berlin. Vid svenskarne anryckande låter stadens guvernör afbränna större delen af Berlins förstäder.
- 1716: 23. Paris får sin första brandchef, som mot en lön af 6,000 livres skulle själf aflöna en kär om 32 man och underhålla 16 sprutor. Brandkarlarnes lön 50—100 livres om året.
- 1774: St. Petersburg. Stor brand, 140 hus.
- 1794: 26. 27. Kristiansborgs slott i Köpenhamn nedbrinner.
- 1822: 6. Paris. På Stora teatern användes gasbelysning för första gången.
- 1826: 14. Kungl. skrivf. ang. eldsvådors dämpande i Stockholm.
- 1830: 16. London. Engelska operan jämte 15 hus nedbrinna.
- 1834: Helsingborgs frivilliga brandkår bildas.
- 1836: 14. St. Petersburg. Lehmanns teater nedbrinner.
- 1838: 19. Wexiö. Stor brand matteid.
- 1840: 4. I Frankrike träffas 51 kyrkor af blixten.
- 1847: 28. Carlsruhe. Hofteatern nedbrinner. 63 personer omkomma. 200 skadas.
- 1850: 13. London. Paviljongteatern nedbrinner.
- 1864: 12. K. m. ts förvid. ang. passagerareångfartyg utfärdas. Best. rörande brandriara.
- 1875: 6. Edinburgh. Kungl. teatern nedbrinner.
- 1876: 4. St. Etienne. Grufbrand; 260 personer omkomma.
- 1877: 4. Orebro teater nedbrinner.
- 1877: 25. Filadelfia. Fox nya teater nedbrinner.
- 1894: 5. Homel, Ryssland. Vid eldsvåda i stadsteatern afvärdjes panik därigenom, att polisofficerna hotade att med revolver skjuta hvar och en, som ej i lugn lämnade teatersalongen.
- 1897: 16. Dresden. Korskrykan nedbrinner.
- 1903: 2. Vestervik fast brandkär.
- 1909: 7. Benzintankbrand i Kobe, Japan. 9 personer omkomma.
- 1909: 8—12. Benzintankbrand i Blexen.